

Onderwerp

VERNIEUWING BIBLIOTHEKEN

1. Inleiding

Bij de kadernota van 2018 is door de gemeenteraad besloten om 6 miljoen beschikbaar te stellen voor renovatie en modernisering van de bibliotheken. Vanaf medio 2017 heeft de gemeente met de Bibliotheek Zuid-Kennemerland gewerkt aan de voorbereiding van de vernieuwing van de bibliotheek. De gewenste vernieuwing beslaat drie aspecten, namelijk het op orde brengen van het achterstallig onderhoud waarbij waar mogelijk verduurzaming van de gebouwen wordt toegepast, de inrichting van de bibliotheken up to date maken én inspelen op de veranderende behoeftes van de gebruikers. Dit alles ten behoeve van het concept van de toekomstbestendige bibliotheek. Inmiddels is een procesopdracht vastgesteld om te komen tot de vernieuwing van de bibliotheek in Haarlem. Aanvullend is door gemeente en bibliotheek op 24 januari 2020 een inspirerend werkbezoek aan de LocHal gebracht, de vernieuwde bibliotheek in Tilburg. De LocHal, geopend begin 2019, trekt veel bezoekers. De zichtbaarheid, bereikbaarheid, beleveniswaarde en laagdrempeligheid van het gebouw zijn belangrijk voor het succes. De vormgeving en inrichting van het gebouw passen bij de lokale omgeving. In samenwerking met andere maatschappelijke organisaties wordt een diverse programmering geboden, voor een divers publiek met verschillende behoeften. De bibliotheek profileert zich daarbij als een uitdagende omgeving, waar creëren en ontwikkelen voorop staan. Het gebouw, de inrichting en de programmering versterken elkaar. Daarnaast zijn de wijkbibliotheken, die in samenwerking met lokale organisaties worden gerund, belangrijk voor Tilburg. De inzichten die zijn opgedaan met het werkbezoek, worden zo mogelijk meegenomen in de verdere uitwerking van de kaders voor de modernisering van de bibliotheken in Haarlem.

2. Probleemstelling

In de kadernota van 2018 is vastgesteld dat het beschikbare budget € 6 miljoen is. Vanuit de reserve Vastgoed is aanvullend 0,5 miljoen beschikbaar gesteld voor onderhoud. Vanuit het budget van € 6,5 miljoen moeten bouwkundige ingrepen, installaties, verduurzaming en vernieuwing mogelijk gemaakt worden. De bibliotheek spant zich in om met externe fondsenwerving € 1,5 miljoen bij te dragen aan de vernieuwing van de inrichting als onderdeel van het project. De beoogde € 1,5 miljoen van de bibliotheek behoort niet tot het gemeentelijk projectbudget.

Er heeft onderzoek plaatsgevonden naar de huidige staat van onderhoud en de mogelijkheden voor verduurzaming van de bibliotheekvestigingen. Verder is onderzocht hoe de vestigingen zowel qua accommodatie als qua functionaliteit af te stemmen op de veranderende behoeften van de inwoners van Haarlem. Voor het groot onderhoud en de modernisering van alle locaties ligt er een eerste raming uit 2018. Bij alle gebouwen is sprake van achterstallig onderhoud, maar met name bij de locatie centrum ligt er een forse opgave. In de bijlage van de nota van 25 juli 2017, ter informatie aan de commissie, wordt bij de beoordeling van de verschillende locaties ook al een aantal dilemma's geschetst. Er zijn meer wensen dan het budget toe laat, zodat er keuzes gemaakt moeten worden in

de vervolgfase over welke investeringen gaan plaatsvinden en in welke verhouding het projectbudget besteed gaat worden aan het wegwerken van achterstallig onderhoud, verduurzaming en vernieuwing. Hiertoe zullen verschillende scenario's worden ontwikkeld. Het College zal het gekozen scenario ter informatie aan de commissie ontwikkeling doen toekomen.

Beschikbaar budget en toewijzing:

Jaar	Dekking	Nummer	Jaarbudget
2019	Exploitatie Vastgoed	5.3 overige beheertaken	€ 50.000
2020	Exploitatie Vastgoed	5.3 overige beheertaken	€ 450.000
2021	IP	ntb	€ 2.000.000
2022	IP	ntb	€ 4.000.000

3. Doel

Door een intensiever gebruik van de Bibliotheken en door een veranderende dienstverlening is een nieuwe inrichting van de bibliotheken noodzakelijk.

Het doel is om met de beschikbare budgetten zoveel mogelijk recht te doen aan de verschillende gewenste vernieuwingen. De gewenste vernieuwing beslaat drie aspecten, namelijk het op orde brengen van het achterstallig onderhoud waarbij waar mogelijk verduurzaming van de gebouwen wordt toegepast, de inrichting van de bibliotheken up to date maken én inspelen op de veranderende behoeftes van de gebruikers. Dit alles ten behoeve van het concept van de toekomstbestendige bibliotheek.

4. Resultaat

Het resultaat is drie ledig, namelijk:

- Binnen het vastgestelde budget is een afweging gemaakt tussen prioriteiten en de aanwezige wensen.
- Een investering in het groot onderhoud van de gemeentelijke gebouwen, met name locatie centrum, levert weer een goed onderhoudsniveau op, waarbij ook duurzaamheidsmaatregelen zijn getroffen.
- Een stap maken in het moderniseren en vernieuwen van de inrichting van de bibliotheken, en het toekomstbestendig maken van het bibliotheekwerk in Haarlem.

5. Uitgangspunten en randvoorwaarden

Deel 1: Algemeen

5.1 Het bestemmingsplan Centrum*

Het gemeentelijke gebouw gelegen aan de Gasthuisstraat 32 is gelegen in het centrum van Haarlem en valt binnen het bestemmingsplan Oude stad. Het hoofdgebouw is bovendien een

Rijksmonument. Bij aanpassingen aan gebouw moet rekening worden gehouden met de monumentale waarden waardoor het lastig kan zijn deze te realiseren. De Rijksdienst Monumentenzorg dient met de te treffen maatregelen in te stemmen.

5.2 De nota Dak

Op het gebouw in het centrum is de nota Dak als onderdeel van de nota Ruimtelijke Kwaliteit van toepassing. De adviescommissie ruimtelijke kwaliteit zal bij aanpassingen aan- of op het dak hierop adviseren.

5.3 Coalitie akkoord zet in op duurzaamheid evenals sociale functie bibliotheek

Bij de verbouwingen van de gemeentelijke gebouwen wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met duurzaamheid. Verder is de bibliotheek een ontmoetingsplaats: een huiskamer voor de stad waar al haar bewoners terecht kunnen. Daarbij heeft de Bibliotheek een belangrijke sociale functie in het terugdringen van laaggeletterdheid en het mogelijk maken van “een leven lang leren” voor en door Haarlemmers.

Hierbij valt te denken aan:

- Aardgasvrij bouwen;
- verlichting;
- energiebesparende maatregelen;
- zelf opwekken van energie;
- hoogwaardige isoleren buitenmuren en daken voor de energie zuinigere footprint;
- bijdragen aan duurzame mobiliteit;
- bijdragen aan de sociale duurzaamheid;

5.4 De focus ligt op bereikbaarheid te voet en op de fiets.

Bij de centrum locatie kunnen bezoekers gebruik maken van de parkeerplaatsen in parkeergarage De Raaks. Bij de andere vestigingen zijn parkeerplaatsen aanwezig.

5.5 De bibliotheek is een culturele basisvoorziening van Haarlem

In het coalitieakkoord is afgesproken te investeren in de bibliotheek omdat de bibliotheek een belangrijke culturele, sociale en educatieve basisvoorziening is voor alle inwoners. Kernwoorden zijn laagdrempelig en toegankelijk. Er wordt belang gehecht aan het verbinden van oud en jong. Voor sociale samenhang – slim gebruik van de bibliotheek – wordt er verbinding gezocht tussen cultuur en welzijn.

5.6 Locatie Noord- en Schalkwijk zijn gelegen nabij een ontwikkelzone

In Haarlem is een aantal ontwikkelzones aangewezen die een relatie kunnen hebben met het huisvesten van de bibliotheek vestigingen. Voor de vestigingen Noord en Schalkwijk zijn verkennende mogelijkheden voor het herhuisvesten van de bibliotheek in de ontwikkelzone onderzocht om voor deze locaties te kijken naar meer samenhang met overige voorzieningen. Vooralsnog gaan we er van uit dat er binnen de bibliotheek vestigingen geen concrete plannen zijn om te herhuisvesten. Dit is ook het uitgangspunt van de verschillende nog op te stellen scenario's.

Deel 2: Financieel en juridisch

5.7 Financiële haalbaarheid

5.7a Het beschikbare budget

Het beschikbare budget is 6,5 miljoen euro. Dit geld is bestemd voor onderhoudswerkzaamheden, verduurzaming en modernisering van de bibliotheek vestigingen met als focus groot onderhoud locatie centrum. Hierbij dienen keuzes gemaakt te worden welke maatregelen in welke vestigingen doorgevoerd worden.

5.7b Na uitvoering van het project is een kostprijs dekkende huur het uitgangspunt

Vanaf 2021 wordt voor al het gemeentelijk vastgoed een kostprijs dekkende huur (KPDH) ingevoerd. Hierbij wordt gebruikgemaakt van de door de raad vastgestelde KPDH-methodiek(2019/759001). Dit principe geldt ook voor de Bibliotheek locaties. Voor de bibliotheken is afgesproken om de nieuwe KPDH voor alle bibliotheek locaties in te voeren na afronding van het project Vernieuwing Bibliotheken. De hoogte van de KPDH per locatie is afhankelijk van welk deel van de investering per locatie besteed zal worden, en aan welke werkzaamheden. Tegenover een eventueel hogere huur kan een hogere huursubsidie gesteld worden door de gemeente. De lasten worden dan gedekt uit de verhoging van de baten, en met een budget neutrale begrotingswijziging aan de gemeenteraad voorgelegd.

5.8 De Wet stelsel openbare bibliotheek voorzieningen

De gemeente is samen met de andere gemeentes verantwoordelijk voor het in stand houden van het netwerk van Openbare Bibliotheken in Nederland. De Wet stelsel openbare bibliotheek voorzieningen schrijft niet voor hoe afzonderlijke gemeenten hun bibliotheek moeten inrichten, maar biedt wel aanknopingspunten om goede en vernieuwde openbare bibliotheken voor de gebruikers in een stad te verzorgen.

Met de verbouwing en modernisering van de Bibliotheek wordt er gebouwd aan de bibliotheek van de toekomst waarmee de vijf functies voor de bibliotheek zoals geformuleerd in de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen zo goed mogelijk kunnen worden uitgevoerd:

- ter beschikking stellen van kennis en informatie;
- bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie;
- bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur;
- organiseren van ontmoeting en debat;
- laten kennis maken met kunst en cultuur.

Deel 3: Maatschappelijk waarden en bewonersparticipatie

5.9 Betrokkenheid vanuit de bewoners

De wensen van de inwoners van Haarlem ten aanzien van de bibliotheken zijn in beeld gebracht. In opdracht van de gemeente en de bibliotheek gezamenlijk is een onderzoek uitgevoerd dat is toegelicht is tijdens een raadsinformatiemarkt begin 2018. Uit dit onderzoek bleek dat de

Haarlemmers behoefte hebben aan de bibliotheek als studie- en ontmoetingsplek, de bibliotheek als innovator, de bibliotheek als toekomst voor de jeugd, de bibliotheek als zorg voor alleenstaande ouderen en de bibliotheek als huiskamer van de buurt en de stad.

6. Risico analyse

6.1 De ambities en het budget moeten nog op elkaar afgestemd worden

In de kadernota van 2018 is vastgesteld dat het beschikbare budget van € 6,5 miljoen bestemd is voor groot onderhoud en modernisering van de bibliotheek vestigingen. Voor het groot onderhoud en de modernisering van alle locaties ligt er een eerste raming uit 2018. Hieruit blijkt dat niet alle ambities waar gemaakt kunnen worden, dus moeten er keuzes gemaakt worden. In de bijlage van de nota van 25 juli 2017, ter informatie aan de commissie, is bij de beoordeling van de verschillende locaties al een aantal dilemma's geschetst. In het vervolgproces moeten keuzes worden gemaakt over welke investeringen gaan plaatsvinden. Bij de verdere uitwerking van scenario's wordt het totaal aan opgaven en wensen meegenomen. Het College zal de commissie informeren over het gekozen scenario.

6.2 Voor het uitvoeren van de verbouwingen zijn vergunningen nodig

Het is van belang de omgeving goed te informeren over de plannen (zie paragraaf 8 Participatie en inspraak). Mogelijk zijn er vanuit monumentenzorg en vergunningverlening beperkingen inzake uit te voeren werkzaamheden. Denk hierbij aan bijvoorbeeld het plaatsen van installaties op het dak; uiterlijk aanzien, geluid etc.

6.3 Het verbeteren van het binnenklimaat locatie centrum is een uitdaging

Uit onderzoek van adviesbureau Engie blijkt dat de binnenklimaat verbeterd moet worden zodat het voldoet aan de wet- en regelgeving met betrekking tot arbeidsomstandigheden.

6.4 Fondswerving van de bibliotheek kan tegen vallen

De bibliotheek spant zich in om door externe fondsenwerving 1,5 miljoen euro bij te dragen aan de vernieuwing van de inrichting als onderdeel van het project. De beoogde 1,5 miljoen euro van de bibliotheek behoort *niet* tot het projectbudget.

7. Proces en planning

De ontwikkeling doorloopt de fases van het Haarlems Ruimtelijk Planproces. Met het vaststellen van de startnotitie kan de initiatieffase afgerond worden. In de definitiefase worden de kaders voor de verdere uitwerking opgesteld. De planning is globaal als volgt:

Fase	Product	Bevoegdheid	Planning
Initiatiefase (uitgangspunten en randvoorwaarden, globale verkenning van opgave en kansen)	Startnotitie Plan van Aanpak	Raad Projectgroep Stuurgroep Kerngroep	Q4 2019 Q4 2019
Definitiefase (kaders voor verdere uitwerking)	Programma van eisen	Projectgroep Stuurgroep Kerngroep	Q1/Q2 2020
Ontwerpfase	Inrichtingsconcept/Look & Feel Budget beschikbaar laten stellen	B&W Raad	Q2/Q3 2020 Q1 2021
Voorbereidingsfase	Aanbestedingsprocedure Vergunningentraject	Ambtelijk	Q2/Q3 2021 Q3/Q4 2021
Realisatiefase	Uitvoering	Vastgoed/bibliotheek	2022 en later

Initiatiefase

In de initiatiefase vindt een integrale verkenning plaats van het project waarbij gekeken wordt waar het aansluit bij het vigerende beleid en waar het project mogelijk afwijkt. De startnotitie wordt in deze fase vastgesteld.

Definitiefase

In de definitiefase worden de uitgangspunten en randvoorwaarden nader gedefinieerd.

Ontwerpfase

In de ontwerpfase wordt het project uitgewerkt tot een ontwerp plan binnen de door de gemeente vastgestelde randvoorwaarden. Ook worden vereiste onderzoeken voor de juridisch-planologische procedure uitgevoerd.

Voorbereidingsfase

In deze fase worden voorbereidingen getroffen om het definitief ontwerp te realiseren. Het stedenbouwkundige plan wordt uitgewerkt tot bouwplan. In deze fase wordt tevens de juridisch-planologische procedure doorlopen.

Realisatiefase

De realisatiefase is gericht op de daadwerkelijke uitvoering van het project, waar na realisatie overdracht naar beheer volgt.

8. Participatie en inspraak

Er vindt afstemming plaats over wat door wie gecommuniceerd wordt en op welk moment. De projectgroep doet voorstellen hiervoor samen met afdeling communicatie van de gemeente Haarlem en de Bibliotheek Zuid-Kennemerland.

In het participatie en inspraakplan (PIP) wordt verder uitgewerkt hoe de participatie vorm krijgt. Input voor de PIP zal de krachtenveld analyse en de stakeholders analyse zijn. Afhankelijk van de gekozen ingrepen zal de participatie en inspraak worden ingezet. Pas dan kunnen eventuele kosten in kaart gebracht worden.